

**Özel Güvenlik Mevzuatının Personeline Tanıdığı Yetkiler
Kapsamında İncelenmesi: Türkiye ve Fransa Örneği**

Halil İbrahim Albayrak *

Makale Geliş Tarihi:19.12.2022

Makale Kabul Tarihi:29.12.2022

Öz

Özel güvenlik sektörü, Türkiye Cumhuriyeti ve yurt dışında güvenlik ve emniyetin çok önemli bir bileşeni ve tamamlayıcısıdır. Bugün özel güvenlik, yalnızca ülkelerdeki birçok kurumun ve kritik altyapı sistemlerinin korunmasından değil, aynı zamanda fikri mülkiyetin ve hassas kurumsal bilgilerin korunmasından da sorumludur. Devletler ayrıca kıymetli maden taşımacılığı ve bankaların fiziki güvenliğini sağlama ve diğer birçok işlev dahil olmak üzere çok çeşitli görevler için özel güvenliğe büyük ölçüde güvenmektedir. Uluslararası sistemde örnekleri olmakla beraber şirketler ayrıca özel güvenliğe büyük yatırım yapmakta ve özel soruşturmalar, istihdam öncesi tarama ve bilgi teknolojisi (BT) güvenliği gibi işlevleri yerine getirmesi için güvenlik firmalarından faydalanmaktadır. Dolayısıyla toplumsal yaşamın birçok alanına nüfuz etmiş özel güvenlik teşkilatlarının hukuki altyapıları da bu minvalde önem arz etmektedir.

Ülkelerin buldukları coğrafi konum, kültürel yapıları ve yönetim şekilleri gibi birçok hususun etkisiyle biçimlenmiş özel güvenlik kanunları, diğer devlet kanun yapıcıları tarafından da ayrıca incelenmekte ve gerekli görülmesi halinde benzer ya da aynı şekilde ilgili kanun/maddeler alınmaktadır. Bu çalışmada Türkiye ve Fransa'da kullanılan özel güvenlik mevzuatı, personele verdiği yetkiler görev alanları açısından farklılıkları ön plana çıkarılmaya çalışılmış, genel hatlarla açıklanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Güvenlik, Türkiye, Fransa, Hukuk, Yetki

**The Problem of Physician Intervention in Hunger Strike of Prisoners in the
Light of the ECHR Decisions**

Abstract

The private security sector is a very important component and supplement of security and safety in the Republic of Türkiye and abroad. Today, private security is responsible not only for the protection of many institutions and critical infrastructure systems in countries, but also for the protection of intellectual property and sensitive corporate information. States also rely heavily on private security for the transport of precious metals and providing bank security and many other tasks. While there are examples in the international system, companies also invest heavily in private security and use private security to perform jobs such as private investigations, pre-employment screening and information technology (IT) security. Therefore, the legal

* Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksek Okulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, ibrahim.albayrak@giresun.edu.tr ORCID: 0000-0002-3413-001X

infrastructure of private security organizations that have penetrated many areas of our lives is also important.

Private security laws, shaped by the influence of many factors such as the geographical location, cultural structures and management styles of the countries, are also examined by the lawmakers, and if deemed necessary, similar laws/articles are taken. In this study, the Private Security Legislation used in Türkiye and the Private Security Legislation used in France were examined. Special law enforcement authorities have been emphasized and tried to be explained in general terms.

Keywords: *Private Security, Türkiye, France, Law, Authority*

I. GİRİŞ

Özel güvenliğin birçok devlette bulunması ve yaygın olması nedeniyle, güvenlik sektörü neredeyse her devlette bir tür düzenlemeyle yasallaştırılmıştır¹. Devlet yasama organları, özel güvenliğin muazzam büyümesine cevap ve yardım olarak, 20. yüzyılın başlarında özel güvenlik sektörünü düzenleyen yasalar çıkarmaya başlamışlardır. 1975'e gelindiğinde, en az 38 devlette özel güvenlik kurumlarını kontrol eden yasal düzenlemeler oluşturulmuştur². Bu yasal düzenlemeler gözden geçirildiğinde, devletlerarasında mevzuat oluşturma ve uygulama hususlarında ciddi çeşitlilik olduğu görülebilir. Bu dönemdeki çalışmalarda, özel güvenliğin yasal düzenlemesinin ve devlet gözetiminin artırılmasının yanı sıra güvenlik sektörünün standartlarının ve uygulamalarının, ülkelerin coğrafi konum, yerel mevzuat ve kültürel farklılıklarına göre ulusallaştığı görülmektedir³.

¹ Rushin, S. R. (2012). Transcripts from the C. Edwin Baker lecture on liberty, equality, and democracy: The regulation of private police. *West Virginia Law Review*, 115, 159-191.

² Maahs, J. R., & Hemmens, C. (1998). Guarding the public: A statutory analysis of state regulation of security guards. *Journal of Crime & Justice*, 21, 119-134.

³ Cunningham, W. C., & Taylor, T. H. (1985). *Private security and police in America (The Hallcrest Report)*. Portland, OR: Chancellor Press

Özel güvenlik sektörünün mevzuat yoluyla düzenlenmesi, yalnızca devletlerin devasa bir sektörü kontrol etme girişimini temsil etmekle kalmıyor, aynı zamanda hükümetlerin ve güvenlik profesyonellerinin (genel kolluk) kendilerinin özel güvenlik sektörünü nasıl gördüklerini de gösteriyor. Bu yasal düzenlemelerin genellikle özel güvenlik sektörünün merkezileşmesiyle daha büyük ticari yatırımlar ve firmalara dönüşmesiyle sonuçlandığı açıktır. Bu kapsamda güvenlik uzmanlarının da, vatandaş ve hizmet satın alan diğer kuruluşlarca algılanan hizmet profesyonelliğini ve kalitesini artırmak için düzenlemelerin yapımında teşvik edici rol oynadıkları dikkat çekmektedir⁴.

Yapılan düzenlemeler ve akreditasyonlarla özel güvenlik personeli profesyonelleşmeye başlamış ve özel güvenlik sektörünün meşruiyetini artırıcı etki yaptığı görülmüştür⁵. Özel güvenlik sektörünü meşrulaştırmak hem yasa koyucu hem de güvenlik uzmanlarının hedefi olmaya devam ediyor. Birçok özel güvenlik uzmanı, ticari faaliyet alanı olarak özerk, güvenilir firmalar kurmaya çalışmaktadırlar. Bu meşrulaştırmayı genişletebilmek için atıfta bulunulabilecek yöntemlerden biri, genel kolluğa yardımcı kolluk görevi üstlenmedeki kaliteyi arttırmak ve yasal mevzuatın genişletilmesi için çaba harcamak

⁴ Meehan, B. (2015). The impact of licensing requirements on industrial organization and labor: Evidence from the U.S. private security market. *International Review of Law and Economics*, 42, 113-124.

⁵ Thumala, A., Goold, B., & Loader, I. (2011). A tainted trade? Moral ambivalence and legitimation work in the private security industry. *The British Journal of Sociology*, 62, 283-303.

olabilir. Özel güvenlik sektörü genel kolluk teşkilatlarıyla koordineli çalışarak ve ulusal/uluslararası akreditasyonları hak ederek hükümetler nezdinde daha geniş yasal mevzuat talep edebilirler. 11 Eylül'ün ardından başta ABD olmak üzere birçok ülkede bazı özel güvenlik kurumlarının, kritik altyapı ve tesislerin koruyucusu olabilmek için terörle mücadele ile ilgili eğitim programlarına dahil edilip, başarıyla tamamlayanların söz konusu tesislerde görevlendirildikleri de görülmektedir⁶. Bu hususta (terör konusunda) yasa koyucunun, özel güvenlik sektörü ve özel güvenliğin güvenilirliğini ve profesyonelliğini artırmaya çalışacağı başlıca yöntemlerden biri; bazı kişilerin güvenlik görevlisi olarak işe alınmasını engelleyen düzenlemeler ve yönetmelikler de dahil olmak üzere çeşitli işe alım gereklilikleri oluşturmak ve kritik altyapı, tesislerde çalışabilmeleri için temel gereksinimleri belirlemek olabilir.

Bu çalışmada sınırlılık; Türkiye ve Fransa'da uygulanan özel güvenlik mevzuatının özel kolluğun yetkilerini kapsayan bölümleridir. Fransa'da özel kolluğun, uluslararası sularda seyri sefer serbestisi olan gemilerde kontrol ve deniz aşırı görevlerde çalışabilmeleri ve ayrıca şartları sağlayabildiği ölçüde firma tabanlı özel dedektiflik uygulaması olması, çalışmada Fransa mevzuatının seçilmesinde sebep olmuştur. Bir diğer sınırlılık ise özel kolluğun tarihi gelişimi sair literatür

⁶ Berndtsson, J. (2012). Security professionals for hire: Exploring the many faces of private security expertise. *Millennium: Journal of International Studies*, 40, 303-320.

incelendiğinde kâfi sayıda yayımla irdelendiğinden dolayı çalışmamızda incelenmeyecek olmasındır.

Bu çalışmada metodoloji; Türkiye ve Fransa'nın özel güvenlik mevzuatının personele verdiği yetkilerle sınırlı, betimsel ve kuramsal olarak incelenmesi ve karşılaştırılmasıdır.

Çalışmada önce; Türkiye Cumhuriyeti 5188 Sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun ve Fransa İç Güvenlik Kanunu VI. Cildi “Kanun Bölümü ve Yönetmelik Bölümü” incelenecek,

Sonuç kısmında; ilgili mevzuatlar arasında yetki bakımından farklılıklar öne çıkarılmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmayı diğer çalışmalardan farklı kılan, Türkiye Cumhuriyeti Özel Güvenlik Mevzuatının diğer ülkeler özel güvenlik düzenlemeleriyle bir arada değerlendiren daha önceden hiçbir çalışma yapılmamış olmasıdır.

II. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ÖZEL GÜVENLİK MEVZUATI

Türkiye Cumhuriyeti'nde Özel Güvenlik Mevzuatı;

5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair, Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, Genelgeler, Talimatlar ve Açıklamalar bölümleriyle icra edilmektedir⁷.

⁷ <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/mevzuat-ozel-guvenlik> Erişim Tarihi: 16.12.2022

5188 sayılı Kanun ve uygulanmasıyla ilgili yönetmelikle özel güvenlik görevlilerinin yetkileri düzenlenmiştir. 5188 sayılı Kanunun 7. Maddesine istinaden özel güvenlik görevlilerinin yetkileri:

“a.- Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

b.- Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

c.- Ceza Muhakemesi Kanununun 90. maddesine göre yakalama.

d.- Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkumiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.

e.- Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.

f.- Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini detektörle arama, eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

g.- Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma. h.- Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.

i.- Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.

j.- Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun 168. maddesine göre yakalama.

k.- Türk Medeni Kanunu'nun 981. maddesine, Borçlar Kanunu'nun 52. maddesine, Türk Ceza Kanunu'nun 24 ve 25. maddesine göre zor kullanma” olarak sıralanmıştır⁸.

5188 Sayılı Kanunun 7. Maddesine göre yetkilerini kullanan özel güvenlik personeli 13. Maddede “Özel güvenlik görevlileri ve yöneticileri görev alanları içerisinde genel güvenliğin ve kamu düzeninin bozulduğu hallerde durumu derhal genel kolluğa bildirir” hükmü ile genel kolluğa yardımcı nitelikte oldukları ve vuku bulan olayın mahiyetine göre kişi üzerinde ve mesken, araç içerisinde arama yapılması gerektiği hallerde özel güvenlik personelini yetkilerinin “... 5188 sayılı yasada belirtilen durumlarda gerektiğinde üst araması yapılabileceği düzenlenmiştir. Kamuya açık alanlarda ise üst araması bakımından Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine atf

⁸<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=7190&mevzuatTur=KorumVeKurulYonetmeli&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi:16.12.2022

yapılmış, bu yönetmeliğin 21. maddesinde⁹ de özel güvenlik görevlilerinin yetkileri belirtilmiştir. Bu yönetmelikte belirtilenler dışındaki koşullarda özel güvenlik görevlilerinin arama yapması mümkün olmadığı gibi, bu yönetmeliğe göre önleme araması yapmaları hiçbir şekilde mümkün değildir. Bu hükümlere genel olarak bakıldığında, 5188 sayılı yasanın uygulama yönetmeliğinin bu maddesinin güvenlik görevlilerine yasada tahdidi olarak sayılanlardan daha geniş ve yeni bir yetki verdiği görülmektedir ve yönetmelik hükmü bu bakımdan yasaya aykırılık oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu durumda Anayasanın 20. maddesinde yer alan bir temel hakkın sınırlandırılması söz konusu olduğu için bu tür bir sınırlandırma Anayasanın 13. maddesi hükmü gereğince ancak yasayla yapılabilecektir¹⁰ görüşüyle özel güvenlik personelinin genel kolluk kadar yetkiye haiz olmadıkları dolayısıyla yetki genişletilmesi veya

⁹<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=8203&mevzuatTur=KorumuVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 26.12.2022

Özel güvenlik görevlilerinin kontrol yetkileri Madde 21 – Özel güvenlik görevlilerinin yetkileri şunlardır: a) Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle kontrol etme, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme, b) Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle kontrol etme, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme, c) Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi hâlinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme, d) Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle kontrol etme, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

¹⁰ <https://www.hukukpolitik.com.tr/2016/08/31/kolluk-yetkilerinin-devredilmezligi-ilkesi-acisindan-ozel-guvenlik/> Erişim Tarihi: 26.12.2022

insiyatif kullanılması gibi bir durumla karşı karşıya kalınmaması kesin hükme bağlanmıştır.

Bir diğer husus ise Suça El Koyma başlığı altında 16. Maddede belirtilen “Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suça el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur” hükmü ile ilgili genel kolluk gelene kadar olay yeri muhafaza ile görevli ve yetkili oldukları kesin hükme bağlanmıştır¹¹. Dolayısıyla genel kolluk gelene kadar özel güvenlik personelinin Adli Kolluk Yönetmeliği Madde 3’de¹², belirtilen personel kapsamında olmadığı halde gecikmesinde sakınca bulunabilecek bir durumla karşılaşılması için adli yetkinin kısmen vaka ile ilgili olmak üzere kullanımı söz konusudur.

¹¹<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=7190&mevzuatTur=KorumuVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi:15.12.2022

¹²<https://cigm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/232020111159Adli%20Kolluk%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.pdf> Erişim Tarihi: 26.12.2022

“Adli kolluk görevlileri: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanununun 8, 9 ve 12 nci maddeleri, 10/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanununun 7 nci maddesi, 2/7/1993 tarihli ve 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 8 inci maddesi, 9/7/1982 tarihli ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununun 4 üncü maddesi ve 3/11/1983 tarihli ve 83/7362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Jandarma Teşkilâtı Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinde belirtilen soruşturma işlemlerini yapmak üzere, tâbi oldukları atama usulüne göre görevlendirilen komutan, âmir, memur ve diğer görevlileri”

III. FRANSA ÖZEL GÜVENLİK MEVZUATI

Fransa’da, özel güvenlik sektörünün ticari boyutu toplam güvenlik sektörüne oranı 2012’de %31,5’i iken bu rakam 2017 yılında %72 seviyesine yükselmiştir¹³. Sektörde hizmet veren işletme sayısı 2012’de Fransa’da 9.625¹⁴ iken, 2016 yılında Avrupa toplamında faaliyet gösteren 56.729 şirketin çoğunluğu Fransa’da olduğu anlaşılmaktadır¹⁵.

1998-2010 yılları arasında sektörün ciroları yıllık %5,5 oranında büyümüş¹⁶ ve 2016 yılına gelindiğinde 189.498 kişilik istihdamla tüm özel sektör istihdamının %12,7 oranına ulaşılmıştır¹⁷. Türkiye’de ise 2021 yılına göre faal özel güvenlik şirket sayısı 1358 ve personel istihdam sayısı da 286.227¹⁸ dir. İstihdam oranları göz önüne alındığında Türkiye’de sektörün personel sayısı bakımından büyüklüğü Fransa’ya nazaran çok daha dikkat çekici oranda yüksektir.

¹³ <https://oxfordresearch.se/wp-content/uploads/2020/01/Representativeness-of-the-European-social-partner-organisations-Private-security-sector.pdf> Page:11, Erişim Tarihi: 26.12.2022

¹⁴ I+C (2013, 2012, 2010). Observatoire des métiers de la prévention et de la sécurité : Enquête de la branche.

¹⁵ <https://oxfordresearch.se/wp-content/uploads/2020/01/Representativeness-of-the-European-social-partner-organisations-Private-security-sector.pdf> Page:16, Erişim Tarihi: 26.12.2022

¹⁶ Robin, M. & Mordier, B. (2013). La sécurité, un secteur en pleine expansion. Insee Première, 1432

¹⁷ I+C (2013, 2012, 2010). Observatoire des métiers de la prévention et de la sécurité : Enquête de la branche.

¹⁸ <http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html> Erişim Tarihi: 26.12.2022

Fransa'da mevzuat kapsamında özel güvenlik faaliyetlerini düzenleyen 1983 tarihli yasa temel alınsa da¹⁹, 2000'lerde yapılan büyük değişikliklerle; artık özel güvenlik görevlilerin, özellikle havaalanlarında daha fazla istihdamına ve genel kolluğa yardımcı faaliyetlerine izin verilmiş²⁰ ve yeni bir ulusal düzenleyici yapı Conseil National des Activitees Privee de Securite²¹ (CNAPS) oluşturulmuştur²².

18 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla Fransa İç Güvenlik Kanunu VI. Cildi Kanun Bölümü ve Yönetmelik Bölümü adı altında bir düzenlemeyle genişletilen Fransa Özel Güvenlik Mevzuatı; Genel Hükümler, Faaliyette Bulunma Şartları, Faaliyette Bulunma Usulleri, Mesken Kiraya Verenlerle İlgili Güvenlik Hizmetleri, Ulaştırma Hizmetlerinin İç Güvenlik Servisleri, Gemilerin Korunmasıyla İlgili Faaliyetler, Cezai Hükümler, Özel Güvenlik Faaliyetleriyle İlgili Eğitim, Ulusal Özel Güvenlik Faaliyetleri Konseyi, Denizaşırı Ülke Topraklarıyla İlgili Hükümler olmak üzere düzenlenmiştir²³.

Mevzuatın yönetmelik bölümü ise; Nezaret ve Gözetim, Para Nakli, Kişilerin Fiziki Korunması ve Gemilerin Korunmasıyla İlgili Özel Faaliyetler, Özel Dedektiflik (Araştırma) Bürolarının Faaliyetleri,

¹⁹ Latour, X. (2009). La puissance publique et les contrôles exercés sur les entreprises de sécurité privée. L'actualité juridique, 800-804.

²⁰ Ocqueteau, F. & Warfman, D. (2011). La sécurité privée en France. Paris: PUF

²¹ Fransız İç İşleri Bakanlığı yetkisinde bulunan, Fransız özel güvenlik kurumlarını düzenleyen çatı yapılanmadır.

²² Ocqueteau, F. (2013). Les premiers pas du CNAPS. Questions pénales, 5.

²³ https://www.diplomatie.gouv.fr/spip.php?page=recherche&lang=en&tri=points&id_rubrique=&recherche=private+security Erişim Tarihi: 16.12.2022

Ulusal Özel Güvenlik Faaliyetleri Konseyi, Deniz Aşırı Ülke Topraklarıyla İlgili Hükümler olmak üzere düzenlenmiştir²⁴.

Fransız özel güvenlik düzenlemeleri, devlet güvenlik politikalarıyla uyumu açısından “Devletçi” olarak nitelendirilmektedir. Fransa İçişleri Bakanı Bernard Cazeneuve, 8 Aralık 2014 tarihinde Özel Güvenlik Konulu Üçüncü Oturumda yaptığı konuşmada, devletin kamu güçleri ile özel şirketler arasındaki güvenlik işbirliğini öne çıkararak, *Conseil National des Activités Privées de Sécurité* (CNAPS) ve yeni kurulan *Délégation aux Coopération de Sécurité* (DCS) yasal düzenlemelerini savunmuştur²⁵. Bu düzenlemelerle Fransız özel güvenliğine;

- Hem Fransız topraklarında hem de Fransız gemilerinde özel güvenlik düzenlemesi, Code de la sécurité intérieure, İç Güvenlik Yasası'nın VI. Cildine dahil edilmiştir,
- İç Güvenlik Kanunu'nda dört ana hizmet alanı belirtilmiştir:
- Birincisi, korunmak için kişilerin ve eşyaların kişisel veya elektronik gözetimi,
- İkincisi, değerli malların (100.000 Euro'nun üzerinde) taşınması sırasında silahlı refakat,
- Üçüncüsü, kişilerin fiziksel bütünlüğünün korunması,
- Dördüncüsü, Fransız bayrağını taşıyan gemilerin dış tehditlere karşı korunması,

²⁴ https://www.diplomatie.gouv.fr/spip.php?page=recherche&lang=en&tri=points&id_rubrique=&recherche=private+security+act Erişim Tarihi: 16.12.2022

²⁵ <https://www.institutmontaigne.org/en/publications/uk-france-defence-and-security-relationship-how-improve-cooperation> Erişim Tarihi: 17.12.2022

olarak geniş yetki tanımlamaları getirilmiştir²⁶.

İç Güvenlik Kanunu'nun VI. Cildi'nde, özel dedektiflik hizmetleri de düzenlemektedir. Bu kapsamda Faaliyette bulunma Şartları ve Kişisel Verilerin Korunması hususlarına dikkat çekilmiştir²⁷.

IV. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Her iki ülke kanun yapıcılarının, coğrafi konum, kültürel yapı ve devlet işleyişlerini göz önünde tutarak özel güvenlik mevzuatlarında düzenlemelere gittikleri görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti ilgili mevzuatlarda “Özel Dedektiflik” yapılanmasının olmadığı görülmektedir. Fransa mevzuatında ise söz konusu yapılanmaya izin verilerek kişisel verilerin korunması yasasıyla doğrudan ilişkilendirilmiştir. Uluslararası sularda seyri sefer halindeki gemilerde Fransa özel güvenlik teşkilatının görev yapabildiği açıkça hükme bağlanılmıştır²⁸. Her iki ülkede de özel güvenlik faaliyet izni verme ve denetleme hususları İçişleri Bakanlığı ve bağlı birimlerince yerine getirilmektedir.

Fransa özel güvenliği silah taşıma ve kullanma yetkisi; İç Güvenlik Kanunu kapsamında da düzenlenmiş ve 2444 sayılı Kararname ile değiştirilmiştir. Özel güvenlik görev başında silahlı

²⁶ <https://www.businessandsecurity.dcaf.ch/en/france#footnote-1-5> Erişim Tarihi:17.12.2022

²⁷ https://www.securityligue.org/fileadmin/user_upload/About_Downloads/Fact_Sheet/CNAPS_Fact_Sheet_2018.pdf Erişim Tarihi: 17.12.2022

²⁸ <https://www.businessandsecurity.dcaf.ch/en/france-footnote-9-3> Erişim Tarihi: 16.12.2022

olabilir, ancak güç kullanımları katı bir şekilde düzenlenmiştir ve meşru müdafaa ile sınırlıdır²⁹. Bu kapsamda her iki ülke açısından zor kullanma yetkisi içerisinde değerlendirilen silah kullanma yetkisi sıkı hükümlere bağlanmıştır.

Kişisel verilerin korunmasına atıf yapan Fransız kanun koyucu erk, bu kapsamda özel dedektiflik yapılanmasını uygun görmüştür. Kişisel verilerin korunması ve adli yetkiler kapsamında fiziki ve teknik takip başta olmak üzere özel hayatın mahremiyeti ve olası devletin bütünlüğü ve terör kapsamında gelişebilecek her türlü konu muhteviyatında Türkiye’de özel dedektiflik benzeri bir yapı mevcut kanunlarımızda yoktur. Genel kolluğun görev ve yetki alanındadır bu hususlar. Genel kolluk ve adli makamlarla ortak görev yapabilecek, denetlenmesi adli makamlarca sıkı bir şekilde gerçekleştirilecek pilot ve örneklem düzlemde çalışmalar ilk etapta özel dedektiflik yapısının işlevini Türkiye’de gerçekleştirip, gerçekleştiremeyeceğini ortaya koyabilir. Bu kapsamda söz konusu yapılanmanın ihtiyaç olup, olmayacağı da kanun koyucu erk tarafından test edilebilme imkânı oluşturabilir.

Türkiye’nin coğrafi konumu ve deniz ticareti göz önüne alındığında; Türk sahipli deniz ticaret filosu uluslararası sistemde 15., Fransız sahipli deniz ticaret filosu ise 2020 rakamlarına göre 22.

²⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000029337228> Erişim Tarihi: 17.12.2022

sıradadır³⁰. Türkiye'nin ithalat ve ihracat rakamları son on yılda %5,7 arttığı ve deniz ticareti yaptığı ülkelerin çeşitlendiği görülmektedir³¹. Deniz ticaretinin önemi yadsınamazken Uluslararası Ticaret Odası-Uluslararası Denizcilik Bürosu (International Maritime Bureau -IMB) 2020 Yılı Deniz Haydutluğu Raporuna göre; dünya genelinde Ocak – Aralık 2019 tarihleri arasında 195 deniz haydutluğu ve silahlı soygun vakası gerçekleştirildiği bildirilmiş³², bu saldırılan 5'i Türk gemilerine yapılmıştır³³. Söz konusu ticaret ve filo hacmimiz ve uluslararası deniz ticaretinin gelişimi dikkate alındığında, Türk gemilerinde özel güvenlik istihdamının ihtiyaç olduğu ve olacağı söylenilebilir.

Bu kapsamda hem eğitim müfredatı hem personel tedariki hem mevzuatta yapılabilecek değişikliklerle uluslararası sularda seyri sefer gerçekleştiren gemilerimizde görevlendirilecek özel güvenlik yapılanması düzenlenebilir.

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyeti ve Fransa özel güvenlik mevzuatı, personeline tanıdığı yetki ve görev yeri bakımından sınırlı olarak incelenmiştir.

³⁰ <https://denizcilik.uab.gov.tr/uploads/pages/yayinlar/deniz-ticaret-istatistikleri-2020-61bc3b7e3c012.pdf> Sayfa:14, Erişim Tarihi:26.12.2022

³¹ <https://www.denizticaretodasi.org.tr/media/SharedDocuments/sectorraporu/DenizcilikSektorRaporu2021.pdf> Sayfa:112 Erişim Tarihi:26.12.2022

³² <http://shortsea.org.tr/tr-tr/deniz-haydutlugu/> Erişim Tarihi: 26.12.2022

³³ <https://www.trthaber.com/haber/dunya/21inci-yuzyilda-modern-korsanlik-neredeler-nasil-saldiriyorlar-559283.html> Erişim Tarihi: 26.12.2022

KAYNAKÇA

Berndtsson, J. (2012). Security professionals for hire: Exploring the many faces of private security expertise. Millennium: Journal of International Studies

Cunningham, W. C., & Taylor, T. H. (1985). Private security and police in America (The Hallcrest Report). Portland, OR: Chancellor Press

<http://gusod.com.tr/gusod-haberleri/egm-ozel-guvenlik-daire-baskanligi-istatistikleri.html>

http://shortsea.org.tr/tr_tr/deniz-haydutlugu/

<https://cigm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/232020111159Adli%20Kolluk%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi.pdf>

<https://denizcilik.uab.gov.tr/uploads/pages/yayinlar/deniz-ticaret-istatistikleri-2020-61bc3b7e3c012.pdf>

<https://oxfordresearch.se/wp-content/uploads/2020/01/Representativeness-of-the-European-social-partner-organisations-Private-security-sector.pdf>

<https://www.businessandsecurity.dcaf.ch/en/france-footnote-9-3>
Erişim Tarihi: 16.12.2022

<https://www.businessandsecurity.dcaf.ch/en/france-footnote-9-3>

<https://www.businessandsecurity.dcaf.ch/en/france#footnote-1-5>
Erişim Tarihi: 17.12.2022

<https://www.denizticaretodasi.org.tr/media/SharedDocuments/sectorraporu/DenizcilikSektorRaporu2021.pdf>

https://www.diplomatie.gouv.fr/spip.php?page=recherche&lang=en&ri=points&id_rubrique=&recherche=private+security Erişim Tarihi: 16.12.2022

https://www.diplomatie.gouv.fr/spip.php?page=recherche&lang=en&ri=points&id_rubrique=&recherche=private+security+act Erişim Tarihi: 16.12.2022

<https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/mevzuat-ozel-guvenlik> Erişim Tarihi: 16.12.2022

<https://www.hukukpolitik.com.tr/2016/08/31/kolluk-yetkilerinin-devredilmezligi-ilkesi-acisindan-ozel-guvenlik/>

<https://www.institutmontaigne.org/en/publications/uk-france-defence-and-security-relationship-how-improve-cooperation> Erişim Tarihi: 17.12.2022

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000029337228>
<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000029337228>
Erişim Tarihi: 17.12.2022

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=7190&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 16.12.2022

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=7190&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> Erişim Tarihi: 15.12.2022

https://www.securityligue.org/fileadmin/user_upload/About_Downloads/Fact_Sheet/CNAPS_Fact_Sheet_2018.pdf Erişim Tarihi: 17.12.2022

<https://www.trthaber.com/haber/dunya/21inci-yuzyilda-modern-korsanlik-neredeler-nasil-saldiriyorlar-559283.html>

I+C (2013, 2012, 2010). Observatoire des métiers de la prévention et de la sécurité : Enquête de la branche.

I+C (2013, 2012, 2010). Observatoire des métiers de la prévention et de la sécurité : Enquête de la branche.

Latour, X. (2009). La puissance publique et les contrôles exercés sur les entreprises de sécurité privée. L'actualité juridique

Maahs, J. R., & Hemmens, C. (1998). Guarding the public: A statutory analysis of state regulation of security guards. Journal of Crime & Justice

Meehan, B. (2015). The impact of licensing requirements on industrial organization and labor: Evidence from the U.S. private security market. *International Review of Law and Economics*

Ocqueteau, F. & Warfman, D. (2011). *La sécurité privée en France*. Paris: PUF

Ocqueteau, F. (2013). *Les premiers pas du CNAPS. Questions pénales*

Robin, M. & Mordier, B. (2013). *La sécurité, un secteur en pleine expansion*. Insee Première

Rushin, S. R. (2012). Transcripts from the C. Edwin Baker lecture on liberty, equality, and democracy: The regulation of private police. *West Virginia Law Review*

Thumala, A., Goold, B., & Loader, I. (2011). A tainted trade? Moral ambivalence and legitimation work in the private security industry. *The British Journal of Sociology*